Blogi

Talousosaamisen tutkimusta ja käytäntöä

Talousosaaminen | 15.07.2021 | Anu Raijas

KIRJOITTAJA

Anu Raijas
Talousosaamisen
neuvonantaja

Korona ei ole onneksi keskeyttänyt kansainvälistä yhteistyötä talousosaamisen alan toimijoiden kesken. Kesäkuun talousosaamisen konferenssiin osallistui tutkijoita ja käytännön toimijoita eri puolilta Eurooppaa.

Korona ei ole onneksi keskeyttänyt kansainvälistä yhteistyötä talousosaamisen alan toimijoiden kesken. Osallistuin kesäkuussa talousosaamisen konferenssiin, johon osallistui tutkijoita ja käytännön toimijoita eri puolilta Eurooppaa. Konferenssi oli kolmivuotisen Erasmus-rahoitteisen EUFIN-hankkeen päätöstilaisuus ja siellä esiteltiin hankkeen keskeisiä tuloksia. Hankkeen tavoitteena on ollut kehittää innovatiivista talousopetusta kouluille ja yliopistoille. Siinä tuotettiin opetusmateriaalia toisen ja korkea-asteen opiskelijoille sekä julkaistiin talousopetuksen kirja. Opetusmateriaali sisältää pääasiassa yleistä tietoa rahasta ja käytännön raha-asioiden hoitamisesta. Lisäksi hankkeessa tutkittiin niin opiskelijoiden kuin opettajienkin talousosaamista. Erityisesti talousopetusta tarjoavien opettajien osaamisen tutkiminen olisi meillä Suomessakin tärkeää.

Konferenssin avauspuheenvuorossa Estonian Business Schoolin rehtori Meelis Kitsing nosti esille huolen, että kansalaiset ymmärtävät huonosti kaikille tärkeitä taloudellisia peruskäsitteitä, kuten esimerkiksi inflaatio ja korko. Hän esitti, että myös korkeakoulutetuilla voi olla vaikeuksia hallita omaa talouttaan. Toisen aloitustervehdyksen piti Viron keskuspankin pääjohtaja Madis Müller, joka puheensa lopuksi otti esille Suomessa valmistellun talousosaamisen strategian. Saimme siis todella arvovaltaista huomiota!

Konferenssin pääpuheenvuoroja pidettiin kolme. Ensimmäisenä Tim Kaiser Koblenz-Landaun yliopistosta puhui talousopetuksen vaikuttavuuden tutkimisesta ja todistusaineiston hyödyntämisestä interventioiden suunnittelussa. Hänen esittelemänsä meta-analyysi osoitti

talousopetuksen tehokkaimmaksi keinoksi neuvonnan ja luokkaopetuksen, kun taas verkkotyökalut olivat vähiten tehokkaita. Aktiivisuuteen kannustavan ja kokeellisen opetuksen on todettu tuottavan parhaita tuloksia. Kaiser korosti talousopetuksen laadunvarmistusta ja siihen liittyen opettajankoulutusta talousasioissa. Toisen puheenvuoron piti OECD:n Chiara Monticone aiheenaan taloudellinen selviytymiskyky ja (digitaalinen) talousosaaminen. Hän esitteli OECD:n talouskasvatusverkoston (INFE) piirissä tehtyä tutkimusta. Kolmannessa puheenvuorossa Olaf Simonse Hollannin valtiovarainministeriöstä esitteli Hollannissa toteutettua digitaalista talousopetusta.

Seurasin lisäksi esityksiä taloudellisesta käyttäytymisestä ja hyvinvoinnista sekä talousosaamisen edistämisestä informaalilla opetuksella.

Taloudellisen käyttäytymisen ja hyvinvoinnin sessiossa esiteltiin akateemisten tutkimusten tuloksia. Boukje Compenin (Antwerpin yliopisto) esitys ihmisten laumakäyttäytymisen syntymisestä ja päättymisestä pureutui taloudellisen tietämyksen ja käyttäytymisen väliseen kuiluun. Johan Gustafsson Uumajan yliopistosta kertoi tutkimuksesta eläkeosaamisen puutteiden vaikutuksista työvoiman tarjontaan ja työmarkkinoiden uudelleenjakoon. Leidenin yliopiston Shekinah E. Dare käsitteli esityksessään subjektiivisen taloudellisen hyvinvoinnin ennustettavuutta: kuinka taloudellinen stressi ennustaa tulevaisuuden taloudellista turvallisuutta. Ihmisten taloudellinen hyvinvointi on tärkeää, koska sen vaje aiheuttaa kustannuksia koko yhteiskunnalle. Taloudellista hyvinvointia ennustaa parhaiten luottamus omiin kykyihin (self-efficacy), jota tutkimuksessa mitattiin.

Talousosaamisen edistämistä informaalin opetuksen keinoin esiteltiin käytännön esimerkeillä. Sander Pikkel virolaisesta finanssikonserni LHV:sta esitteli talousosaamisen parantamiseen keskittyvää sijoittamispeliä. Belgialainen An Lavens BELvue museosta kertoi koululaisille suunnatusta interaktiivisesta, taloutta käsittelevästä näyttelystä. Museo oli rakentanut koulujen käyttöön opetuspaketin, johon oli tuotettu opettajille materiaalia käytettäväksi ennen ja jälkeen museovierailun. Näyttely oli jaettu seitsemään alueeseen, joissa taloutta käsiteltiin monipuolisesti julkisen ja yksityistalouden näkökulmista. Petra Ellul Mercer Maltalta esitteli puolueetonta talousosaamisen portaalia, ĠEMMAa. Viimeisenä esityksenä tässä sessiossa esiteltiin Itävallan ja Tšekin luomaa talousosaamisen kansainvälistä foorumia. Siinä fokuksena oli rahan ja sen käytön monipuolinen esittely.

Oli todella inspiroivaa osallistua pitkästä aikaa konferenssiin, vaikka etänä keskustelu muiden osallistujien kanssa oli varsin niukkaa. Konferenssi toi paljon hyviä ja käyttökelpoisia ideoita Suomen Pankin rahamuseon kehittämiseksi kohti kaikille avointa talousosaamiskeskusta.

Asiasanat

talousopetus, talousosaaminen, tutkimus